DE BANNELINGEN

I.

Daar, waar de wegen scheiden, die naar het Zuiden en het Noorden van Siberië leiden, ligt de stad Jekaterinaburg, die als het ware de poort vormt van die merkwaardige landstreek. Hoewel ge u in Azië bevindt, zoodra gij den Oeral overgetrokken zijt, bemerkt gij hier nog sporen van Europa, maar het zijn de laatste. Komt gij verder, dan zult gij niets meer van de beschaving vinden, die u totnutoe gevolgd is ; en naar welken kant gij ook uw schreden richt, als gij Jekaterinaburg verlaat, ge vindt Siberië in al zijn oorspronkelijkheid, want in het Zuiden wonen de Kirgiezen en de Kalmukken ; in het Noorden de Ostiaken en de Samojeden en in het Oosten de Korjaken en de Tongoeren ; allen onbeschaafde wilde volksstammen.

Welnu, in deze stad, gelegen aan de grens van het gevreesde Siberië, beginnen de gebeurtenissen, waarvan wij u het verhaal willen geven.

Men was in het midden van de maand September van het jaar 1766. De zon scheen met dien bedrieglijken glans, die in de Noordelijke streken de nadering van den winter aankondigt ; haar laatste stralen verlichtten de vensters der aanzienlijke huizen, bewoond door kooplieden of mijnambtenaren en wierpen lange purperen strepen op de bemoste daken der kleine huizen van de werklieden.

Een talrijke bevolking, waaronder men behalve het nationaal kostuum de verschillende kleederdrachten van Duitschland, Griekenland en Armenië onderscheidde, bewoog zich op de houten trottoirs aan beide zijden der ongeplaveide straat, toen eensklaps in een dier straten een groote beweging ontstond. De voorbijgangers bleven stilstaan en de kreet : *De brodiaghi! de brodiaghi!* deed zich van alle kanten hooren.

Bijna op hetzelfde oogenblik verscheen aan het einde der straat een troep menschen, die twee aan twee aan elkaar geketend waren en door Kozakken werden begeleid ; het waren de bannelingen, door het Russische gouvernement gezonden om de mijnen te ontginnen of de vlakten van Siberië te bevolken.

Sommigen onder die bannelingen ondergingen de rechtvaardige straf, welke opgelegd was aan hen, die zich aan de maatschappij hadden vergrepen, anderen waren politieke veroordeelden, schuldig aan de een of andere samenzwering of slachtoffers van haat en vervolging ; het grootste gedeelte echter bestond uit *brodiaghi* of vagebonden, aan wie het gouvernement, zelfs tegen hun zin, een woonplaats verstrekte. Men herkende de laatsten gemakkelijk aan hun gehavend voorkomen en aan de onverschilligheid van hun gang, zoowel als aan de gemeene uitdrukking hunner gelaatstrekken.

De troep, die uit ongeveer twee honderd bannelingen bestond (de helft van de gewone zending van iedere maand), hield stil voor de woning van een der militaire Commandanten.

De begeleidende officier ging naar binnen om zijn bevelen in ontvangst te nemen. Verscheidene vrouwen, die zich onder de toeschouwers gemengd hadden, gingen snel haar woning in om spoedig daarop deze weer te verlaten, beladen met gerookte visch, schapevleesch en brandewijn, waarvan zij eerst het een en ander aan de Kozakken aanboden om hen gunstig te stemmen, daarna aan de bannelingen. Eenige koopl'ui naderden op hun beurt en boden geld aan.

Die uitdeeling verbrak de orde, die tot nog toe in acht genomen was. De veroordeelden vormden groepjes of gingen afzonderlijk op de trottoirs zitten, zonder dat hun bewakers er aan dachten dit te beletten.

Een dier ongelukkigen was echter blijven staan op de plaats, waar hij halt gehouden had, met het hoofd voorover gebogen en de armen kruiselings op de borst. Het was een jonge man van ongeveer dertig jaar met een open en vastberaden voorkomen. Hij droeg de kleeding der Russische lijfeigenen ; maar zijn blanke handen, die blijkbaar nooit eenigen arbeid hadden verricht, zijn fijne gelaatstrekken, zijn geheele gestalte gaven duidelijk te kennen, dat hij tot een beschaafde klasse van menschen behoorde.

Hij werd in zijn overdenkingen gestoord door de stem van den grijsaard, aan wien hij vastgeklonken was en die, ongetwijfeld vermoeider van de lange reis, aan zijn voeten was gaan zitten, naast een poedel, die hem scheen toe te behooren.

„Hier zijn we dus in Jekaterinaburg, mijnheer Nicolas ?" vroeg hij in het Russisch, maar met een accent, dat zijn Franschen oorsprong verried. „Zoo is het," antwoordde de jonge man, „we zijn aan het eind van onze reis gekomen, of ten naaste bij." „God zij dank," hernam de Franschman ; „want ik had genoeg van die dennenwouden en die met boomstronken geplaveide wegen ! Ja, als ik nog zoo vlug was als mijn poedel.... ; want die brave Tom schijnt nog even onvermoeid als op het oogenblik van ons vertrek ; maar een leeraar in het schoonschrijven heeft beter zijn handen tot zijn dienst dan zijn beenen.... ; en toch op het oogenblik zijn mijn ledematen zoo stijf, dat ik niet in staat zou zijn ook maar den eenvoudigsten krulletter te trekken."

Bij deze woorden, beschreef de grijsaard met zijn hand een sierletter in de lucht, als wilde hij zich min of meer van de vastheid van zijn hand overtuigen.

Nicolas sloeg een medelijdenden blik op den goeden ouden man en zeide :

„Arme vader Godureau ! waarom hebt gij Frankrijk verlaten ?"

De grijsaard haalde zuchtend de schouders op.

„Gij hebt gelijk, mijnheer Rozof ; maar men sprak mij van Petersburg als van het goudland Peru ; ik moest daar, zeide men mij, in minder dan geen tijd mijn fortuin maken... Ik heb mij laten verleiden, en ik heb met Tom mijn geboorteland verlaten.... op 55-jarigen leeftijd !.... Het was een onvergeeflijke dwaasheid... ik ben er dan ook voor gestraft, zooals ge ziet. Omdat ik een brief overgeschreven heb, waarvan ik geen woord begreep, beschuldigt men mij van een samenzwering tegen den Staat, men maakt van mij een saamgezworene ! Stel u voor, mijnheer Nicolas, Pierre Godureau, een man van vijf en vijftig jaar, een leeraar in het schoonschrijven, verdacht van pogingen om den Russischen staat omver te werpen ! O, als ik den minister maar een oogenblik had kunnen spreken, zou ik hem mijn onschuld wel bewezen hebben." „Hoe zoo ?" „Wel, ik zou hem eenvoudig gevraagd hebben mij eens goed op te nemen."

Nicolas kon zich niet weerhouden te glimlachen. Het voorkomen van den ouden man zei inderdaad genoeg om alle verdenkingen op zij te zetten. Hij had zoo'n goedaardig, bijna onnoozel voorkomen, dat men onmiddellijk aan zijn rechtvaardiging geloof moest slaan. Zijn groote bijziende oogen, zijn lange bleeke neus, waarop de roode indruk van zijn bril zichtbaar was, zijn groote tandelooze mond en zijn hangende kin gaven aan het geheel van zijn gelaat iets grappigs, dat den lachlust opwekte. Wat zijn kleeding betreft, geleek hij op een doodgraver of een klokkenluider. Hij droeg een kaneelkleurige jas, een vest, dat oorspronk lijk wit was geweest, maar waarop allerlei vlekken de uitgewischte bloemen hadden vervangen, een zwart mutsje en paarse wollen kousen. Uit zijn zak staken een lang zakschrijftuig met een pennenhouder bovenop en een vel zorgvuldig behandeld schrijfpapier.

Toen Godureau den glimlach van zijn lotgenoot opmerkte, hernam hij op triomfeerenden toon :

„Ja, ik zou aan zijne Excellentie gezegd hebben mij eens goed op te nemen en dat zal ik ook aan den eersten den besten militairen Commandant zeggen, dien wij zullen ontmoeten.... Het is duidelijk, dat hier van een vergissing sprake is."

Nicolas schudde het hoofd.

„In ieder geval, stel u er niets van voor de zaak weer ongedaan te maken," zeide hij, „de commandanten, die hier het bevel voeren, zijn belast met het bewaken der bannelingen, maar niet om de redenen van hun verbanning te onderzoeken."

„Welnu, dan zal ik een verzoekschrift aan de Keizerin zenden"

„Hoe zult ge daartoe de gelegenheid vinden ? Gij hebt gezien, hoe de Kozakken van het escorte een voorstel dienaangaande hebben opgenomen." — „Ja, omdat zij door't gouvernement betaald worden, maar ik zal mij tot onafhankelijke menschen wenden.... Kortom, het is onmogelijk, dat men mij geen verhoor schenkt. Indien ik een vagebond of een dief was, zooals de meesten onzer metgezellen, maar ik ben het slachtoffer van de politiek, en ik hoop van ons verblijf alhier gebruik te maken om...."

Hij hield eensklaps op.

„Wat is er ? vroeg Rozof, die intusschen pijp en tabak te voorschijn had gehaald en zich gereed maakte te gaan rooken.

„Ziet ge dien man, die daar niet ver van ons af staat en die ons voortdurend gadeslaat," zeide Godureau.

Nicolas keerde zich om.

„Naar zijn kleeding te oordeelen," zei hij, „moet dat een rijk koopman zijn uit Beresof. Men zou zeggen, dat hij ons wil aanspreken, maar ons toch niet durft naderen."

„O, ik begrijp het al," hernam Nicolas, „de rook van mijn tabak weerhoudt hem". „Hoe zoo ?" „Wel, het is een *starovierzi* of oud-geloovige.... Een godsdienstige sekte, die de meening is toegedaan, dat wat den mond uitgaat, verontreinigt. — En die daaruit besluit, dat het rooken zondig is." „Is dat mogelijk ?" — „Gij zult het zien."

De jonge man doofde zijn pijp uit en stak haar in den zak ; dadelijk kwam de koopman nader. „Gij hebt een lange reis afgelegd, arme vrienden !" zei hij. — „Van Petersburg tot hier.... ga maar eens na hoeveel mijlen," zei Nicolas.

„En uw beurs is ongetwijfeld leeg," hernam de koopman, terwijl hij hun eenige goudstukken aanbood.

Rozof bloosde.

„Behoud uw geld !" zei hij trotsch ; „wij hebben u er niet om gevraagd." — „Een leeraar in het schoonschrijven neemt geen aalmoes aan," voegde Godureau er op verontwaardigden toon bij. „Neemt mij niet kwalijk," zei de vreemdeling, terwijl hij zijn geld weer opstak ; „gij zult toch wel eenig eten of drinken aannemen."

Zij bedankten hem. Maar de *starovierzi* bleef aandringen, zeggende, dat hij wat rendiervleesch en een flesch vruchtenwijn zou laten brengen. „God zal uw liefdadigheid beloonen," hernam Rozof, „maar ons gewone rantsoen is ons voldoende." „Ik zou u gaarne in een of ander willen helpen," zei de koopman ; „want ik weet bij ondervinding wat gij op dien langen tocht hebt moeten lijden." „Hebt gij hem dan ook gemaakt ?" vroeg Nicolas. „Twintig jaar geleden ben ik hier aangekomen evenals gij met de kluisters aan de voeten ; maar God heeft mijn handel gezegend, en tegenwoordig wordt Daniël Oldork onder de rijkste kooplieden van Beresof gerangschikt." — „En wat was de reden van uw verbanning?" vroeg Rozof. — „Een moord in mijn jeugd begaan." „God zij geloofd, aan een dergelijke misdaad staan wij niet schuldig," merkte Godureau op ; „wij hebben geen enkele misdaad op ons geweten." „Zijt gij dus geen veroordeelden ?" vroeg Daniël. „Volstrekt niet, mijnheer." „Zoo !" hernam de koopman op koeler toon, alsof deze teleurstelling de broederschap te niet gedaan had, waarop hij een beroep had willen doen, „ik had gemeend, toen ik u zag.... Maar behoort ge dan tot de *brodiaghi* ?"

„Evenmin, mijnheer," zeide Godureau op fieren toon ; „noch misdadigers, noch vagebonden !.... wij zijn politieke bannelingen."

Al de belangstelling, die op het gelaat van den koopman te lezen was, verdween en maakte plaats voor terughouding en ongerustheid : Godureau lette er niet op, maar kwam dichter naar den *starovierzi* toe.

„Ik ben het slachtoffer van een vergissing, mijnheer," voegde hij hem toe, „van een noodlottige vergissing."

Daniël keek om zich heen zonder te antwoorden.

„Het zou voldoende zijn, " voegde de oude leeraar erbij, „als men de keizerin de waarheid zou doen kennen...."

De Rus maakte aanstalten om heen te gaan.

„En daar gij door onzen toestand zoo bewogen zijt," ging Godureau voort steeds zachter sprekende, „kunt gij mij een grooten dienst bewijzen." — „Ik ? Hoe dan ?".... stamelde Oldork.

De Franschman haalde een papier uit zijn zak.

„Door dit smeekschrift in handen...."

De koopman luisterde niet meer, met een gebaar van schrik wendde hij zich af en verdween tusschen de menigte. Godureau bleef hem verbaasd na staren, nog steeds met zijn brief in de hand.

„Gij hebt hem bevreesd gemaakt," zei Rozof lachende.

„Waarom ? door hem dien brief te laten zien ?" — „Hij zou er zich niet mee mogen belasten zonder zich een zware straf op den hals te halen. Ik heb het u reeds gezegd, Siberië is een hel, waarvan het hof het gejammer niet wil hooren. Alle voorzorgen zijn genomen, en geen indiening van klachten, geen beroep, geen vragen van een banneling kan die hel verlaten. Eenmaal hier, moet men zich voor altijd in zijn lot schikken." — „Voor altijd !" herhaalde Godureau ; „maar dat is onmogelijk, mijnheer ! Men moet en zal de onrechtvaardigheid aan mij gepleegd herstellen....en dat spoedig.... Ik ben 55 jaar." — „Ik ben er nog maar 24," zei Rozof somber maar vastberaden, „en gij ziet dat ik mij zonder morren onderwerp."

Godureau keek hem aan.

„Gij hebt gelijk," hernam hij ; „reeds onderweg heb ik uw moed bewonderd en ik zou er kunnen bijvoegen uw edelmoedigheid.... want als gij mij niet geholpen hadt...."

„Och wat !" viel de jonge man vroolijk in de rede, „dat was mijn plicht ! heb ik u niet gezegd, dat gij mij aan mijn Franschen leermeester herinnerdet ?.... een braven abt, die mij niet geleerd heeft kunnen maken, maar wiens goedheid ik nooit v rgeten zal. De overeenkomst tusschen



GEZICHT OP DORDRECHT.

Van de „Algemeene Nederlandsche Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer", gevestigd Hooge Nieuwstraat 30 te 's-Gravenhage, ontvingen wij een drietal aardige boekjes met verzoek er in ons blad de aandacht op te willen vestigen. Wij doen dit gaarne, in de eerste plaats omdat wij de Vereeniging en het goede doel, dat zij beoogt, gaarne in breeden kring willen helpen bekend maken, en in de tweede plaats omdat de aardig geïllustreerde werkjes — het plaatje hierboven is uit een ervan gereproduceerd — de belangstelling meer dan waard zijn. Het zijn een: *Stoombootgids voor Nederland*, een: *Gids voor de Zomerverblijfplaatsen van Nederland* en een: *Officieel Zak-adresboek van Hotels en Restaurants* in Nederland en Nederl. Oost-Indië. Alle drie de boekjes zijn zoo juist verschenen en geheel bij, zoodat het reizend publiek door de goede zorgen van de Alg. Ned. Ver. v. Vr. tegen zeer matigen prijs in het bezit kan komen van een drietal keurig uitgevoerde gidsen, die van groote en practische waarde zullen blijken te zijn.